

مقاله پژوهشی: سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا، انگلیس و رژیم صهیونیستی و مساله انرژی هسته‌ای ایران

حبيب‌اله صفی‌پور^۱، حسین کریمی‌فرد^۲، حامد عامری گلستان^۳ و لنا عبدالخانی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۱۶

چکیده

نظام سلطه برای توقف برنامه هسته‌ای ایران از ابزارهای مختلفی (روش‌های نرم‌افزاری مثل دیپلماسی تا تحریم‌های هسته‌ای، استفاده از ابزارهایی مثل جاسوسی و خرابکاری هسته‌ای) بهره می‌برد. در همین راستا هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی عملکرد نهادهای اطلاعاتی غرب در قبال مسأله هسته‌ای ایران است. این تحقیق به روش کیفی انجام شده و با روش استقرایی مسأله مورد بررسی قرار می‌گیرد. روش پژوهش؛ توصیفی تحلیلی است. روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای با استفاده از ابزار فیش‌برداری و تحلیل داده‌ها و اطلاعات با روش استنتاجی انجام شده است. نظریه پایه جهت تحلیل رئالیسم تهاجمی و مفهوم بنیادی این پژوهش امنیتی ساختن مسأله هسته‌ای ایران است. نهادهای اطلاعاتی غربی در محیط آنارشی بین‌المللی با امنیتی ساختن مسأله هسته‌ای ایران، اقدامات متعددی را جهت توقف برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای انجام داده‌اند. در همین چارچوب قانون راهبرد سیستم‌های اطلاعاتی آمریکا موضوع جاسوسی و نفوذ در مراکز هسته‌ای می‌باشد. این در حالی است که انگلستان بر کسب اطلاعات تمرکز داشته و سیستم‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی سرقت اطلاعات را به‌عنوان راهبرد اصلی خود در نظر دارند. از جنبه نظارتی تقریباً سیستم‌های اطلاعاتی هر سه بازیگر تلاش دارند تا با فشار به آژانس انرژی هسته‌ای فعالیت‌های هسته‌ای ایران را رصد کنند. از جنبه اجرایی، راهبرد اصلی سیستم‌های اطلاعاتی آمریکا به جذب دانشمندان هسته‌ای و عملیات فریب معطوف می‌باشد، در حالی که انگلستان در تلاش است تا در تأسیسات هسته‌ای خرابکاری کند اما رژیم صهیونیستی با رویکردی کاملاً تروریستی تلاش در ایجاد اختلال در فعالیت‌های هسته‌ای از راه ترور دانشمندان هسته‌ای دارد.

کلیدواژه‌ها: نهادهای اطلاعاتی، مسأله هسته‌ای، خرابکاری هسته‌ای، امنیت‌سازی.

^۱ گروه روابط بین‌الملل، واحد بین‌المللی خرمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خرمشهر، ایران، رایانامه: drr.h.saaafipur@gmail.com

^۲ گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)، رایانامه: Hkarimifaaaaard@gmail.com

^۳ گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران، رایانامه: Hameed.amerii@gmail.com

^۴ گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران، رایانامه: With.policy@gmail.com

مقدمه و بیان مسئله

سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی به لحاظ نقش مهمی که در تضمین امنیت بر عهده دارند، به‌عنوان یکی از اجزای اصلی و کلیدی هر دولت شناخته شده هستند. مهم‌ترین و حساس‌ترین نقش فعالانه سازمان‌های اطلاعاتی تأثیرگذاری این سازمان‌ها بر شکل‌گیری برداشت‌ها و باورهای تصمیم‌گیران رقیب یا دشمن نسبت به موضوعات مختلف است. حضور اطلاعات در مرحله اجرای تصمیمات، ممکن است به‌عنوان مسئول برقراری و مدیریت دیپلماسی پنهان کشور در یک مورد خاص، مسئول اجرای کودتا یا طرح براندازی در کشور دیگر، مسئول حمایت و پشتیبانی مخفیانه دولت از یک رژیم سیاسی، تأثیرگذاری بر برداشت‌های دولت‌ها و افکار عمومی خارجی نسبت به موضوعات مورد نظر دولت خودی و یا مسئول مدیریت روابط امنیتی و اطلاعاتی کشور با کشورهای دیگر باشد.

سازمان‌های اطلاعاتی غرب [آمریکا، انگلیس و رژیم صهیونیستی] همواره در تلاش هستند تا با راهبردهایی در مسائل موجود در غرب آسیا نفوذ کنند و مسائلی که در جهت اهداف آن‌ها نیست را دچار اخلال کنند. فناوری هسته‌ای ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست. در همین جهت این نهادهای اطلاعاتی با سه رویکرد نظارتی، شناختی و اجرایی سعی در ایجاد اخلال در فعالیت‌های هسته‌ای دارند. در این بین نهادهای اطلاعاتی آمریکایی، انگلیسی و رژیم صهیونیستی نقش بیشتر را در این زمینه دارند (کریمی‌فرد، ۱۳۹۷: ۱۸).

ساختار سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی غربی، قدمتی به اندازه سابقه فعالیت‌های نوین این بازیگران در حوزه‌های مختلف اطلاعاتی و امنیتی دارد و از آنجا که معمولاً سرویس‌های اطلاعاتی در کشورها به‌صورت پیدا و پنهان بر سیاست‌های خرد و کلان جوامع نقش دارند.

یکی از موضوعات مهمی که در طول دو دهه اخیر نهادهای اطلاعاتی غربی بر آن بیشتر متمرکز شده‌اند فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران است. با توجه به اینکه در نظر بازیگرانی مثل آمریکا، انگلیس و رژیم صهیونیستی، جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان خصم

در نظر گرفته می‌شود، نهادهای اطلاعاتی این کنشگران نیز به مسأله هسته‌ای ایران از دریچه دشمن نگاه می‌کردند. به عبارتی تلاش این نهادها بر این امر قرار گرفته بود که مسأله هسته‌ای ایران از یک موضوع فنی و تخصصی به یک موضوع سیاسی و سپس به یک تهدید امنیتی تبدیل شود. بر این اساس اهداف مقاله بررسی کارکردهای سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی، بررسی نقش شناختی این سازمان‌ها و بررسی نقش سازمان‌های اطلاعاتی (رژیم صهیونیستی، آمریکا و انگلیس) نسبت به فعالیت‌های هسته‌ای ایران را می‌توان ذکر نمود.

با توجه به مطالب فوق در تحقیق حاضر تلاش می‌شود تا تأکید بر نظریه رئالیسم تهاجمی و مفهوم امنیتی‌سازی باری بوزان با روش توصیفی تحلیلی به بررسی این سؤالات پرداخته شود که نقش نهادهای اطلاعاتی آمریکا و انگلیسی و رژیم صهیونیستی نسبت به فعالیت‌های ایران (فعالیت‌های هسته‌ای) چه بوده است؟ کارکرد سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی چیست؟ نقش شناختی این سازمان‌ها چیست؟

۱. مبانی نظری

۱،۱ سازمان‌های اطلاعاتی: سازمان اطلاعاتی ابزار افزایش دانائی محوری در نظام تصمیم‌گیری دولت‌ها است. ابزار و مزیت نسبی سازمان‌های اطلاعاتی، همانا دانائی محوری مبتنی بر داده‌های دست اول و ارزیابی شده است، لذا ورود سازمان اطلاعاتی به عرصه‌های تصمیم‌سازی در سیاست‌های کلان بر اساس شناخت تولیدی این نهاد می‌باشد. به‌زعم فوکو دانش بدون قدرت و قدرت بدون دانش وجود ندارد (درج و آقایی، ۱۳۹۶: ۶۱). سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی به لحاظ نقش مهمی که در تضمین امنیت بر عهده دارند، به‌عنوان یکی از اجزای اصلی و کلیدی هر دولت شناخته شده هستند. مهمترین و حساس‌ترین نقش فعالانه سازمان‌های اطلاعاتی تأثیرگذاری این سازمان‌ها بر شکل‌گیری برداشت‌ها و باورهای تصمیم‌گیران رقیب یا دشمن نسبت به موضوعات سیاست خارجی

است. اجرای سیاست خارجی توسط سازمان‌های اطلاعاتی یکی از نادرترین نقش‌های اطلاعات در سیاست خارجی است که از آن با عنوان اقدام پنهان یاد می‌شود (دهشیار، ۱۳۸۴: ۲۰).

۱،۲. مفهوم امنیتی ساختن: در امنیتی کردن یک چیز به‌عنوان موضوع امنیتی تعیین می‌گردد. چون می‌توان استدلال قانع‌کننده‌ای مبنی بر برخورداری از اهمیت بیشتر در دستور کار سیاسی اقامه کرد و از این رو باید به آن اولویت مطلق داد (شیهان، ۱۳۸۸: ۷۵). در چارچوب امنیتی‌سازی، دو شرط برای موضوع‌های امنیتی وجود دارد که عبارتند از: گفتمان‌های امنیتی‌ساز و شکستن قوانین و رویه‌های موجود. گفتمان‌های امنیتی‌ساز شامل بازیگران تخصصی و بازیگران امنیتی‌ساز می‌شود. بازیگران امنیتی‌ساز فرد یا گروهی هستند که موضوعات را با اظهار این مسأله که چیزی از لحاظ وجودی در معرض تهدید است، امنیتی می‌سازند. بازیگران تخصصی صرفاً دارای تأثیر بر تصمیمات حوزه امنیت می‌باشد، از سوی دیگر بازیگر امنیتی‌ساز تنها مرجع امنیتی ساختن یک موضوع می‌باشد (عبداله-خانی، ۱۳۸۳: ۱۵۰). امنیتی کردن موضوع به این معناست که آن را موضوعی وجودی، فوری و چنان با اهمیت جلوه داد که نباید درباره‌اش مانند سیاست عادی چک و چانه زد، بلکه رهبران بلندپایه باید پیش از موضوعات دیگر، تکلیف آن را قاطعانه معین سازند (بوزان و دیگران، ۱۳۸۶: ۵۷).

۱،۳. امنیت هسته‌ای: امنیت هسته‌ای با پیشگیری و کشف و پاسخ به سرقت، خرابکاری، دسترسی غیرمجاز، انتقال غیرقانونی یا سایر اعمال مخرب مرتبط با مواد هسته‌ای، سایر مواد رادیواکتیو یا تأسیسات مرتبط با آن‌ها سروکار دارد (مرجع آژانس بین‌المللی انرژی اتمی). امنیت هسته‌ای تاکنون یک مسئولیت ملی است، چیزی که اجرا و

ارزیابی رویه‌های استاندارد بین‌المللی را دشوارتر می‌کند. در سال‌های اخیر با افزایش تهدید تروریسم، امنیت هسته‌ای اهمیت بیشتری پیدا کرده است. این امر جامعه بین‌المللی را بر آن داشت تا تلاش‌های بیشتری را برای به حداقل رساندن این تهدید به‌کار گیرد. مواد و فناوری‌های هسته‌ای کاربردهای صلح‌آمیز مختلفی مانند تولید برق، پرتودرمانی، فرآوری مواد غذایی و کاربردهای صنعتی پیدا می‌کنند. با این حال، مواد هسته‌ای و سایر مواد رادیواکتیو در صورت استفاده توسط افراد غیرمجاز می‌توانند به مردم و محیط زیست آسیب برسانند، به‌ویژه اگر این مواد توسط تروریست‌ها به‌دست آیند، این یک تهدید جدی برای امنیت جهانی خواهد بود (INSSL,2012: <https://www.uml.edu>).

۴.۱. پیشینه تحقیق

جدول شماره ۱ پیشینه تحقیق

عنوان تحقیق	نقش و تاثیر جامعه اطلاعاتی ایالات متحده بر سیاست خارجی آمریکا، پس از یازدهم سپتامبر
نام محقق	حاجی هاشم
سال و محل اجرا	تهران، ۱۳۹۵
سوال تحقیق	نقش و تاثیر جامعه اطلاعاتی ایالات متحده بر سیاست خارجی آمریکا، پس از یازدهم سپتامبر چیست؟
نتیجه	سازمان‌های اطلاعاتی با ایفای نقش شناختی در جهت شناسایی به موقع خواسته‌ها گام بر می‌دارند. همچنین با ایفای نقش اجرایی در جهت پاسخ‌گویی مناسب به خواسته‌های افراد جامعه در قالب چهار نوع پاسخ‌گویی تأمینی، اقناعی، توجیهی و سرکوبی می‌پردازند که نتیجه آن به توازن و تناسب رسانیدن میان خواسته‌ها و داشته‌ها در راستای حفظ امنیت نرم است.
عنوان تحقیق	نقش سازمان‌های اطلاعاتی در تأمین امنیت نرم
نام محقق	اصغر افتخاری و علیرضا قدرت آبادی
سال و محل اجرا	تهران، ۱۳۹۵
سوال تحقیق	سازمان‌های اطلاعاتی در تأمین امنیت نرم چه نقشی دارند؟
نتیجه	سازمان‌های اطلاعاتی با ایفای نقش شناختی در جهت شناسایی به موقع خواسته‌ها گام

برمی‌دارند. هم چنین با ایفای نقش اجرایی در جهت پاسخ‌گویی مناسب به خواسته‌های افراد جامعه در قالب چهار نوع پاسخ‌گویی تأمینی، اقناعی، توجیهی و سرکوبی می‌پردازند که نتیجه آن به توازن و تناسب رسانیدن میان خواسته‌ها و داشته‌ها در راستای حفظ امنیت نرم است.	
عنوان تحقیق	سازمان‌های اطلاعاتی و سیاست خارجی: چارچوبی برای تحلیل
نام محقق	میرمحمدی مهدی
سال و محل اجرا	تهران، ۱۳۹۰
سوال تحقیق	سازمان‌های اطلاعاتی چه نقشی در سیاست خارجی دارند؟
نتیجه	از یک سو نوع سیاست خارجی و نیازمندی‌های سیاست‌گذاران خارجی، دستورکار و سیاست اطلاعاتی را تعیین می‌کند و از سوی دیگر، سازمان‌های اطلاعاتی با محصولات شناختی خود، در شکل‌گیری برداشت سیاست‌گذاران و موضوعات و مسائل سیاست خارجی تأثیر می‌گذارند.
عنوان تحقیق	دخالت آمریکا در جنگ علیه تروریسم
نام محقق	متیو گرین
سال و محل اجرا	در مقاله‌ای در سال ۲۰۱۸ در کشور آمریکا
سوال تحقیق	دخالت آمریکا در جنگ علیه تروریسم چه تاثیری بر امنیت منطقه داشته است.
نتیجه	دخالت آمریکا در جنگ علیه تروریسم را که به دنبال حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر مطرح شد، موجب تغییر چشمگیر در نگرش و نگرانی‌های ملت‌ها در مورد بحران‌های به‌وجود آمده می‌داند در این مقاله آمده است به‌دلیل اذعان سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی مبنی بر تراوش حملات تروریسمی از منطقه جنوب غرب آسیا، عملیات نظامی آمریکا و شورش جنگ، در خاورمیانه، اثرات منفعلی را به‌همراه داشته است.
عنوان تحقیق	نفوذ خارجی در خاورمیانه
نام محقق	ماتیلد دوگیت گراس
سال و محل اجرا	در مقاله‌ای در سال ۲۰۱۵ در کشور آمریکا
سوال تحقیق	نفوذ خارجی در خاورمیانه چه تاثیری بر امنیت داشته است؟
نتیجه	مقاله به دخالت‌های دولت‌های نظام سلطه در منطقه جنوب غرب آسیا و ایجاد بحران‌های چندین ساله در این منطقه اشاره کرده است. این پژوهش با تاکید بر اینکه کشورهای منطقه جنوب غرب آسیا، تاثیر مثبتی بر تحولات دموکراتیک در کشور خود نداشته‌اند، فشار بازیگران خارجی منطقه، عامل تنش‌زا در این منطقه معرفی شده است.

۱,۵. جمع‌بندی پیشینه‌های مرتبط

الف) نقاط اشتراک تحقیق با پیشینه‌ها:

مهم‌ترین نقطه اشتراک تحقیق حاضر با پیشینه توجه به نهادهای اطلاعاتی کشورهای مختلف و نقش آن‌ها در سیاست‌گذاری‌های کشورها به‌خصوص کشورهای غربی می‌باشد. به عبارتی تحقیق حاضر مانند تحقیقات بیان شده در پیشینه توجه به نقش نهادهای اطلاعاتی غربی داشته‌اند.

ب) نکات مغفول در تحقیقات قبلی:

در تحقیقات بیان شده در پیشینه توجه به بحث‌های مربوط به امنیت صورت گرفته و محققان از نقش نهادهای اطلاعاتی در ایجاد اغتشاش در پیشرفت کشورها غافل بوده‌اند.

ج) نوآوری این تحقیق نسبت به تحقیقات قبلی:

تحقیق حاضر در تلاش است تا نقش نهادهای اطلاعاتی غرب در جلوگیری از پیشرفت هسته‌ای کشور بررسی شود. پس می‌توان تمرکز تحقیق حاضر به نقش نهادهای اطلاعاتی آمریکا، انگلستان و رژیم اشغالگر قدس در بحث فناوری هسته‌ای ایران را نوآوری دانست.

۲. چارچوب نظری

با توجه به نظریه رئالیسم و نوواقع‌گرایی تهاجمی که توسط نظریه‌پردازانی چون جان میرشایمر^۱ و فرید زکریا ساخته و پرداخته شد. کشورهایی چون آمریکا و هم‌پیمانانش که دارای منافع حیاتی در منطقه جنوب غرب آسیا و خلیج فارس و از طرفی به جهت صیانت و حفاظت از رژیم اشغالگر قدس و نفوذ و حضور بیش‌ازحد آن‌ها در کشورهای حوزه خلیج فارس به جهت محدود کردن و جلوگیری از قدرت روز افزون ایران بر آن شدند تا در سیاست خارجی و تقویت هژمونی خود در منطقه سیاست‌های تهاجمی نسبت به کشورهای منطقه، مخصوصاً ایران و با سیاست امنیتی کردن منطقه دست بزنند. بر این اساس سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی کشورهای آمریکا، انگلیس و رژیم اشغالگر قدس به

^۱Mearshiemer

جهت جلوگیری از قدرتمندی ایران و پیشرفت در زمینه هسته‌ای و حفظ منافع حیاتی خود در منطقه جنوب غرب آسیا اقداماتی علاوه بر دیپلماسی پنهان با سازمان‌های اطلاعاتی امنیتی سایر کشورها و خصوصا هم پیمانان خود، اقدام به عملیات تخریبی در ابعاد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نیز تروریستی علیه برنامه‌های جامع انرژی هسته‌ای ایران دست بزنند. بنابراین با در نظر گرفتن اینگونه اقدامات تهاجمی و فشار حداکثر اینگونه کشورها سعی شده است که در این مقاله بر اساس واقع‌گرایی تهاجمی مورد بررسی و تحلیل قرار بگیرد.

رهیافت رئالیسم یکی از قدیمی‌ترین نگرش‌های پدید آمده در عرصه تحلیل و تبیین مسائل بین‌الملل است. این رهیافت بر بیشینه‌سازی قدرت به‌منزله هدف تا کسب جایگاه هژمونیک در نظام بین‌الملل به‌عنوان رفتار اصلی قدرت‌های بزرگ تاکید می‌کند. این دسته از واقع‌گرایی مانند دیگر واقع‌گرایان به مسئله امنیت به‌عنوان محور و پایه اصلی مباحثاتشان می‌پردازد، که در این حوزه به مسائلی چون «امنیت بین‌الملل»، «بقا» «موضوعات امنیتی مبتنی بر محور نظامی»، «خود اتکایی در تحصیل امنیتی»، «دولت محوری در مرجع امنیت» و «آناشری» می‌پردازد. از این‌رو واقع‌گرایان، نظام بین‌الملل را میدان مبارزه می‌دانند که در آن کشورها به‌صورت بی‌رحمانه‌ای به‌دنبال فرصت می‌باشند تا از یکدیگر سود برده و امتیاز بگیرند و در این میان بی‌اعتمادی اصل حاکم است (ون اورا، ۱۹۹۲: ۱۹).

می‌توان فرید ذکریا و جان مرشایمر را مهم‌ترین نظریه پردازان واقع‌گرایی تهاجمی دانست. ذکریا بر آن است که تاریخ نشان می‌دهد دولت‌ها در شرایطی که به شکلی فزاینده ثروتمند می‌شوند، به ایجاد ارتش‌های بزرگ روی می‌آورند خود را درگیر مسائل خارج از مرزهایشان می‌کنند و به‌دنبال افزایش نفوذ بین‌الملل خود می‌روند (مشیرزاده، ۱۳۱: ۱۳۸۴). آنجا که آناشری موجب به حداکثر رساندن قدرت نسبی یا نفوذ توسط دولت‌ها می‌شود و بین الزامات سیستمی و تعقیب سیاست خارجی واقعی دولت‌ها ارتباط مستقیمی وجود دارد، راهنمای قدرت‌ها در یک محیط آناشریک، الزامات رقابتی سیستم بین‌المللی می‌باشد.

و اگر یک قدرت در به حداکثر رساندن نفوذ خود تلاش نکند قدرت‌های دیگر با ایجاد فرصتی مناسب، چنین سهمی از نفوذ را از آنان سلب خواهند کرد (زکریا^۱ ۱۹۹۸: ۱۱-۱۲).

مرشایمر در کتاب تراژدی سیاست خارجی قدرت‌های بزرگ پنج مفروضه ذیل را به‌عنوان هسته اصلی و مرکز ثقل رئالیسم تهاجمی ذکر می‌کند: ۱- سیستم بین‌المللی آنارشیک است. ۲- قدرت‌های بزرگ به‌طور ذاتی بعضی از توانایی‌های نظامی تهاجمی را در اختیار می‌گیرند. این دولت‌ها برای یکدیگر خطرناک هستند اگر چه توانایی نظامی بعضی از دولت‌ها بیشتر از دیگران است و به همین جهت خطرناک‌تر می‌باشند. ۳- کشورها هیچ‌وقت نمی‌توانند درباره مقاصد و نیات کشورهای دیگر مطمئن باشند. مخصوصاً، هیچ‌کس نمی‌تواند مطمئن باشد که کشور دیگر از توانایی نظامی خودش استفاده نخواهد کرد. ۴- بقاء، هدف اصلی قدرت‌های بزرگ است. دولت‌ها در پی یکپارچگی سرزمین و استقلال نظم سیاسی داخلی هستند. بقاء همیشه بر سایر اهداف ارجحیت دارد. زیرا در صورت اشغال یک کشور، دستیابی به اهداف دیگر غیرممکن است. ۵- قدرت‌های بزرگ، بازیگران منطقی هستند. آنها از محیط بیرونی خود مطلع و برای چگونگی بقای خود راهبردی فکر می‌کنند (مرشایمر، ۲۰۰۱: ۳۰-۳۱).

طبق این نظریه، آنارشی دولت‌های را وادار می‌سازد قدرت یا نفوذ نسبی خود را به حداکثر برسانند، چرا که امنیت و بقا در نظام بین‌الملل هرگز قطعی نیست و دولت‌ها می‌کوشند تا با به حداکثر رساندن قدرت خود، امنیت خود را به حداکثر برسانند. این شاخه از نئوکلاسیک‌ها از نظر استدلالی بسیار به والتر شباخت دارند، اما در تحلیل‌های خود بسیار به مطالعات تاریخی بها می‌دهند و با توجه به تاکید غیرمستقیم و پیچیده بودن تاثیر قدرت نسبی بر سیاست خارجی راه خود را از نواقح‌گرایی جدا می‌کنند. بنابراین فرید زکریا یا جان مرشایمر را از مهمترین نظریه‌پردازان واقع‌گرایی تهاجمی می‌توان برشمرد (جعفری‌نژاد و مدآبادی، ۱۳۹۳: ۲۱۰).

جمهوری اسلامی ایران، طبق نظریه نو واقع‌گرایی در وضعیت آنارشی منطقه‌ای جنوب

غرب آسیا به مانند هر دولتی به دنبال به حداکثر رساندن قدرت خود است؛ بدین سان جمهوری اسلامی رویکردی را برگزید که این توسعه قدرت را به شکل نمایاندن به پیش برد. سیمای رهبری جهان اسلام، تحت بازنمایی ام القرای اسلامی از این جهت برگزیده شده بود. فضای آنارشی منطقه جنوب غرب آسیا، تحت تأثیر اختلافات فرقه‌ای و چندسویگی ژئوپولیتیکی برای ایران، جهت توسعه قدرت خود پیچیده شده بود. ایران، تلاش کرد نوعی سیاست قدرت از دریچه مذهب را سرلوحه خود قرار دهد، اما چندپارگی ژئوپولیتیکی و اختلافات فرقه‌ای مذهبی یک مانع عمده بود. ایران، رقابتی گسترده با عربستان، جهت تسلط بر منطقه جنوب غرب آسیا داشت. این رقابت تا حدی گسترش یافته بود که دامنه آن به نیروهای شبه-نظامی شیعه و سنی نیز کشیده شده بود. به هر روی امنیتی‌سازی مسئله هسته‌ای ایران یکی از راهبردهای اصلی خروجی نگاه نوواقع‌گرایی تهاجمی در رابطه با ایران بوده است.

مفهوم امنیتی‌سازی اولین بار و بعد از مشخص شدن آن به وسیله ویور وارد روابط بین‌الملل شد، این مفهوم در سال ۱۹۹۰ و بعد از انتشار کتاب «چهارچوبی تازه برای تحلیل امنیت» کامل شد (مکدونالد، ۲۰۱۳: ۵) مفهوم امنیتی ساختن یکی از کانونی‌ترین مفاهیم در مکتب کپنهاگ و تعریف امنیت به عنوان کنش کلامی مرکز این بحث است (ابراهیمی، ۱۳۸۶: ۴۴۶). در امنیتی کردن یک چیز به عنوان یک موضوع امنیتی تعیین می‌گردد. امنیتی کردن در تمام حوزه‌های نظامی و غیرنظامی ممکن است و در تمام ابعاد امنیت نیز یکسان عمل می‌کند (میرعباسی، ۱۳۹۰: ۶۱۶). بنابراین امنیتی ساختن نمونه شدیدتر سیاسی کردن (شیهان، ۱۳۸۸: ۷۵) و فرایندی ادامه‌دار و باز است و از مجموعه‌ای از عوامل تأثیر می‌پذیرد (بوزان و ویور، ۱۳۸۸: ۱۶).

۲.۱. کارکردهای سازمان‌های اطلاعاتی

در جهت پاسخ به سوال تحقیق که «نهادهای و سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی چه

کارکردهایی دارند؟» می‌توان گفت که؛ سازمان‌های اطلاعاتی، به‌عنوان بخشی از ساختار اداری دولت مدرن، چهار کارکرد اصلی دارند که عبارت‌اند از:

الف) جمع‌آوری اطلاعات، جمع‌آوری را گردآوری اخبار از هر نوع منبع تعریف می‌کنند. بررسی اطلاعات، نیز به کلیه اقداماتی که سازمان‌های اطلاعاتی برای تبدیل داده‌ها و اخبار به اطلاعات انجام می‌دهند، اطلاق می‌شود. این اقدامات شامل تحلیل، ترکیب، ارزیابی و تفسیر است. بررسی، فرآیند معنی‌دار کردن داده‌ها و اخبار مختلفی است که در مورد هر پدیده گردآوری شده‌اند (رینولد،^۱ ۲۰۱۴: ۶۱).

ج) ضداطلاعات، کلیه فعالیت‌هایی است که سازمان‌های اطلاعاتی برای جلوگیری از اقدامات اطلاعاتی دولت‌ها و سازمان‌های خارجی و کنش گران غیردولتی، حفاظت از اطلاعات و اماکن راهبردی و طبقه‌بندی شده یا مقابله با اقدامات براندازانه علیه نظام سیاسی کشور انجام می‌دهند (ممدکول،^۲ ۲۰۱۷: ۲۶).

د) اقدامات پنهان، به آن دسته از فعالیت‌های سازمان اطلاعاتی اطلاق می‌شود که برای اجرای سیاست خاص ملی، به‌طور خاص در حوزه سیاست خارجی و امنیت ملی، انجام می‌شوند. این اقدامات، شامل تبلیغات، حمایت از گروه‌های سیاسی خاص در خارج یا داخل، ارسال کمک‌های مالی و نظامی به حکومت‌های موردنظر، براندازی حکومت‌های خارجی و اجرای عملیات‌هایی برای مقابله با تهدیداتی مانند تروریسم، آدم‌ربایی و مانند آن‌ها در خارج کشور می‌باشد (انعامی علمداری، ۱۳۹۶: ۴۴).

می‌توان کارکردهای مطرح‌شده را در قالب سه نقش اصلی سازمان‌های اطلاعاتی بیان کرد:

جدول ش ۲) نقش سه‌گانه سازمان‌های اطلاعاتی

ردیف	نقش	توضیح
۱	شناختی	شامل فرآیند جمع‌آوری داده و فرآیند دوم بررسی اطلاعات می‌شود (بخشی، ۱۳۹۵: ۴۷).
۲	نظارتی	فرآیند ضداطلاعات به دلیل ماهیت نظارتی آن، در این کارکرد در بر گرفته می‌شود (موسویان و

^۱ Rynhold

^۲ Mamadkul

همکاران ۱۳۸۷: ۲۲۰).		
شامل فرآیند اجرای پنهان است. نقش اجرایی، اجرای تصمیم یا تصمیم‌هایی است که پیش از آن باهدف تامین منافع ملی اخذ شده‌اند (مولایی، ۱۳۸۰: ۲۴).	اجرایی	۳

شکل ش ۱) نقش سازمان‌های اطلاعاتی (همان: ۲۴)

۲,۲. سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا و مساله انرژی هسته‌ای

سازمان‌های اطلاعاتی علاوه بر ایفای نقش در دیپلماسی پنهان، با ایجاد و مدیریت روابط اطلاعاتی با سازمان‌های اطلاعاتی دیگر کشورها در قالب برنامه‌های تبادل اطلاعاتی نیز می‌توانند در دیپلماسی میان کشورها تاثیرگذار باشند. تبادل اطلاعاتی که در قالب آموزش‌های اطلاعاتی یا به اشتراک گذاشتن اخبار و اطلاعات امنیتی توسط طرفین انجام می‌شود، معمولاً میان کشورهایی با معرفت‌شناسی امنیتی مشترک صورت می‌گیرد (رحیمی و همکاران، ۱۴۰۱). اولین نمونه تبادل اطلاعاتی موافقنامه بروسا میان انگلستان و آمریکا در سال ۱۹۴۳ بود که بعدها به موافقت‌نامه جامع تر یوکوسا در سال ۱۹۴۷ میان انگلستان، آمریکا، استرالیا، کانادا و نیوزلند تبدیل شد. آنچه که تبادل اطلاعاتی میان سازمان‌های اطلاعاتی را در دیپلماسی میان کشورها موثر می‌نماید، زمینه‌سازی و اعتمادسازی متقابل برای روابط دیپلماتیک و از بین بردن فضای بی‌اعتمادی میان کشورهای متخاصم و مخالف و یا کشورهایی است که به دلایل مختلف نسبت به برقراری ارتباط خاص با «دگر» یک محدودیت‌هایی را احساس می‌کنند (مانند احساس ترس، اجتناب و نگرانی کشورهای جهان از ارتباط با رژیم صهیونیستی) باز هم سازمان‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی بهترین

نمونه‌ی ایفای چنین نقشی هستند. با توجه به آنکه دست کم یک سوم مردم جهان که معمولاً در نواحی روستایی کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند احتیاج به امکانات بهداشتی آموزشی و خدماتی دارند و از طرفی بیمارستان‌ها، مدارس، موسسات و آموزشگاه‌هایی که قصد دارند به آن‌ها خدمات دهند بدون تامین انرژی نمی‌توانند این کار را انجام دهند و انرژی برق پاسخگوی نیاز گسترده جهان نمی‌باشد. گرایش به انرژی هسته‌ای به عنوان علمی نو که می‌توان جایگزین انرژی‌های تجدیدناپذیر شود وارد دنیای امروزی شد که علی‌رغم بهره‌های صحیح، ساختن سلاح کشتار جمعی خطرناک از آن نیز مطرح شد. در این میان ایالات متحده آمریکا که علاقه نداشت هیچ کشوری در مسایل گوناگون از جمله علمی با او رقابت کند به دسیسه‌های مختلفی دست می‌زد که نگذارد این علم در کشورهای مختلف به‌ویژه رقبا شکل بگیرد، جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده و سازمان جاسوسی آمریکا اقداماتی را در جهت کسب اطلاع و نابودسازی این علم صلح‌آمیز با بهانه‌ی دستیابی به سلاح هسته‌ای به اجرا گذاشت که در اینجا تشریح می‌شود (میرعباسی، ۱۳۹۰: ۷۷).

الف) عملیات فریب (عملیات مرلین)

ایالات متحده آمریکا به‌شدت به دنبال کسب اطلاع از چگونگی و میزان فعالیت‌های هسته‌ای ایران بود و اینکه آیا ایران به دنبال سلاح هسته‌ای است یا خیر؟ همچنین مولفه‌ای که به جد دنبال می‌کرد تضعیف روند پیشرفت فناوری هسته‌ای در ایران بود (بردلی، ۲۰۰۰). عملیات مرلین؛ عملیاتی است که از سوی سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا علیه برنامه هسته‌ای ایران انجام شد. علاوه بر طرح فریب مرلین، عملیات‌ها و کسب اطلاعات از ایران در مورد مساله هسته‌ای روز به روز گسترده‌تر انجام می‌شد و جاسوسان آمریکا در ایران برای جمع‌آوری اطلاعات علمی رو به افزایش بود، اما یک اتفاق درست چند سال پیش از آنکه دانشمندان ایرانی در فرودین ۱۳۸۵ رسماً کشف دستاوردهای انرژی هسته‌ای

را اعلام کند باعث می‌شود شبکه جاسوسی سیا که مهمترین وظیفه‌اش کسب اطلاعات هسته‌ای بود به یکباره منهدم شود. قضیه از این قرار بود که در دفتر مرکزی سیا، متصدی برقراری ارتباط با جاسوسان آمریکا در ایران، شاید هنگام ارسال آخرین اطلاعات برای جاسوسان در مورد کار خود چندان تأمل نکرد (واعظی، ۱۳۸۹: ۱۴). وی با چند دستور ساده اطلاعات سری را برای یکی از ماموران سیا در ایران ارسال می‌کرد همان‌طور که قبلاً نیز این کار را بارها انجام داده بود. این بار سهولت کار و سرعت بالای تکنولوژی او را دچار اشتباه جبران ناپذیری کرد. مسئول مخابراتی سیا مرتکب اشتباهی دردسرساز شد و او اطلاعاتی را که باید برای یکی از ماموران ایرانی می‌فرستاد، برای کل شبکه جاسوسی حاضر در ایران ارسال کرده بود این اطلاعات تقریباً می‌توانست برای شناسایی تمامی جاسوسان سیا در ایران به‌کار گرفته شود و سازمان اطلاعات ایران افراد را شناسایی و دستگیر کند، از قضا یکی از مامورین دریافت‌کننده اطلاعات، یک جاسوس دو جانبه بود و اخبار و افراد را در اختیار اطلاعات ایران قرار داد و طی این ماجرا در آن سال تعدادی از افراد این شبکه جاسوسی دستگیر می‌شوند و این سرویس از کار می‌افتد و دانشمندان ایرانی تا مدت‌ها از شر جاسوسان سیا در امان می‌مانند. این ماجرا نمونه‌ای از دسیسه‌های جاسوسی سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا علیه فرایند علمی ایران بود که تحمل رشد و پویایی تکنولوژی را در این کشور نداشت (هادیان، ۱۳۸۴: ۶۰).

ب) جذب دانشمندان هسته‌ای

یکی از طرح‌های سیا برای انحصاری کردن صنعت هسته‌ای برای خود، جذب دانشمندان هسته‌ای کشورهای صاحب علم به سوی آمریکا بود که پس از فروپاشی شوروی سابق شروع شد. در سال ۱۹۹۲ آمریکا و روسیه طرحی برای جلوگیری از گسترش سلاح هسته‌ای اجرا کردند که طی آن به مدیریت دانشمند هسته‌ای شوروی سابق و پراکنده نشدن آنان در کشورهای مختلف از جمله کشورهای جهان سوم پرداختند این طرح به نام «نانلوگار» مشهور است که البته این ظاهر قضیه بود و پشت چهره علنی نانوگار سازمان سیا با ایجاد طرح اسکان فراریان، موجب تشویق دانشمندان به آمدن به

آمریکا می‌شد تا آنان را تخلیه اطلاعاتی کند و به‌کار بگیری، اما در دورانی که جمهوری اسلامی ایران نیز در پی کشف علوم جدید از جمله تکنولوژی هسته‌ای بود سیا با تجربه‌ی گذشته قصد داشت دانشمندان ایرانی را به آمریکا بکشاند اما با شیوه‌ی نرم و جذاب. در این‌باره روزنامه لس آنجلس تایمز در سایت اینترنتی خود گزارش داد سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا)، در حال اجرای یک برنامه مخفی با هدف تشویق ایرانی‌های مرتبط با برنامه هسته‌ای به پناهندگی در غرب است. به گزارش خبرگزاری فرانسه، مقامات اطلاعاتی سابق و فعلی آمریکا که با این طرح آشنا هستند، به لس آنجلس تایمز گفتند که دستور اجرای این برنامه در سال ۲۰۰۵ و توسط کاخ سفید با امید نابودی برنامه تسلیحات هسته‌ای ایران انجام گرفت. این گزارش می‌افزاید: این تلاش‌ها موفقیت بسیار محدودی را حاصل کرده است زیرا کمتر از ۶ ایرانی در این راستا شناسایی شدند و هیچ‌یک از آن‌ها قادر به ارائه اطلاعات خوبی در خصوص برنامه هسته‌ای ایران نبودند. روزنامه لس آنجلس تایمز به هویت این افراد اشاره‌ای نکرده است. بنابراین سیا از این طریق نیز نتوانست مانع فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران شود و برنامه‌های جدیدی را در دستور کار خود قرار داد (بخشی، ۱۳۹۵: ۱۱).

ج) تولید جاسوس هسته‌ای

سیا آماده پذیرش افرادی است که زمینه‌ای حتی ناچیز برای این کار در آن‌ها احساس می‌شود و این موضوعی است که مستقلاً باید ساعت‌ها بر آن وقت گذاشت و کار کرد تا از مقاصد سازمان سیا بیشتر آگاهی کسب شود، اما در مساله هسته‌ای و لو دادن اطلاعات نیز سازمان سیا مشاهده می‌شود که همین طرح را اجرا می‌کند و از فردی تحصیل‌کرده به‌گونه‌ای کاملاً موزیانه جاسوس می‌سازد و موجبات وطن‌فروشی او را فراهم می‌کند.

شهرام امیری، پژوهشگر رادیو ایزوتوپ‌های پزشکی در دانشگاه صنعتی مالک اشتر بود که در سفر حج عمره به عربستان در خرداد ۱۳۸۸ ناپدید شد و پس از ۱۳ ماه چندین ویدئو با سخنان متناقض از او منتشر گردید. بر اساس گزارش‌های منتشر شده آن زمان، امیری ابتدا توسط نیروهای امنیتی عربستان سعودی در فرودگاه جده برای چند ساعت

«بازداشت» شده و مورد بازجویی قرار گرفته بود (افتخاری و قدرت آبادی، ۱۳۹۵: ۱۸). روزنامه لس آنجلس تایمز پیشتر نوشته بود که تماس با اهداف مورد نظر آمریکا ابتدا با سه واسطه فاصله انجام می‌شود و رابطه ابتدایی از طریق ماموران سیا برقرار نمی‌شود. پس از این مرحله، فرد مستقیماً توسط سیا یا «یکی از آژانس‌های اطلاعاتی متحد» مورد مصاحبه قرار گرفته و بعد به آمریکا یا کشور دیگری منتقل می‌شود. امیری تا یک سال بعد که بالاخره خود را به دفتر حافظ منافع ایران در واشینگتن تحویل داد، چند ویدئو اظهارات متناقضی را در مورد وضعیتش منتشر و ادعا کرد که به‌وسیله سازمان سیا ربوده شده است. او نهایتاً در تیرماه سال ۱۳۸۹ به ایران بازگشت. همان زمان منوچهر متکی در مورد امیری گفت: «باید اول ببینیم که در این دو سال چه گذشته و بعد ببینیم آیا او قهرمان است یا نه. باید برای ایران محرز شود که ادعاهای او در خصوص ربوده شدنش درست است.» این در حالی بود که هیچ‌کس از واقعیت قضیه مطلع نبود و در فاصله ناپدید شدن تا بازگشت امیری، رسانه‌های آمریکایی گمانه‌زنی‌هایی را در مورد این که احتمالاً امیری جذب برنامه «فرار مغزها» شده را مطرح کردند اما مقامات آمریکایی هرگز حاضر نشدند این ادعا را تأیید کنند. تنها بعد از بازگشت امیری بود که مقامات واشینگتن، این فرد را یک مهره سوخته محسوب و غیررسمی اشاره کردند که وی هدف برنامه سازمان سیا بوده است (ممدکول، ۲۰۱۷: ۳۲). روزنامه واشینگتن‌پست اندکی بعد از بازگشت این پژوهشگر ایرانی به تهران، از قول مقامات بی‌نام آمریکایی نوشت که سیا در قبال دریافت اطلاعات محرمانه، به امیری پول داده است. به ادعای آن گزارش، به امیری بیش از ۵ میلیون دلار پول و وعده اقامت در آمریکا داده شده بود. یک مقام آمریکایی به واشینگتن‌پست گفته بود که همین رقم نشان می‌دهد که اطلاعات دریافتی از وی تا چه حد ارزشمند بوده است، چراکه «شما چیزی نمی‌دهید که چیزی نگیرید». یک مقام آمریکایی دیگر هم گفته بود «یک بسته مزایای بلندمدت» به امیری پیشنهاد شده بود، که این امکان را به وی می‌داد که یک «زندگی مرفه و راحت» در آمریکا داشته باشد. پس از آن که امیری این پیشنهاد را پذیرفت، او در ایالت «آریزونا» مستقر و مبلغ کلان وعده داده شده در حسابی بلندمدت یا یک حساب

سرمایه‌گذاری واریز می‌شود، به نحوی که بتواند زندگی وی را تامین کند. در پی تخلیه اطلاعاتی سازمان سیا از شهرام امیری، مقامات آمریکایی به واشنگتن پست گفته بودند که امیری به حساس‌ترین اطلاعات هسته‌ای ایران دسترسی نداشته، اما در تأیید اطلاعاتی که واشنگتن از منابع دیگر به دست آورده بوده و هم‌چنین ارائه جزئیات در مورد چند سایت هسته‌ای ایران، نقش «ارزشمندی» ایفا کرده است (بخشی، ۱۳۹۵: ۴۱). روزنامه نیویورک تایمز در سال ۲۰۱۰ نوشت که همکاری امیری با سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا سابقه‌ای چندساله داشته و او زمانی که در ایران بوده، «اطلاعات مهمی» را در اختیار واشنگتن قرار می‌داده است. بر اساس آن گزارش، اطلاعات امیری حتی در گزارش سال ۲۰۰۷ جامعه اطلاعاتی آمریکا در مورد برنامه هسته‌ای ایران هم نقش داشته است. با وجود اطلاعاتی که واشنگتن می‌گوید از امیری دریافت کرده، آمریکایی‌ها چندان قدردان وی نبودند و بلافاصله بعد از بازگشت او، اطلاعات گسترده‌ای در مورد فعالیت‌های وی در اختیار رسانه‌ها قرار دادند. امیری در جریان معامله با آمریکایی‌ها، هم تخلیه اطلاعاتی شده و پول وعده داده شده را هم به‌واسطه تحریم‌ها از دست داده بود؛ مساله‌ای که به‌نظر می‌رسد آمریکایی‌ها چندان هم از آن ناراضی نبودند. یک مقام آمریکایی بعد از بازگشت امیری گفت: «به لطف تحریم‌های مالی علیه ایران، هرچیزی که او دریافت کرده بود، حالا از دسترسش خارج است. او رفته، اما پولش نه. ما اطلاعاتش را داریم و ایرانی‌ها هم خودش را». اما تنها سیا از این جاسوس ایرانی استفاده نمی‌برده است و انتشار ایمیل‌های هیلاری کلینتون وزیر خارجه سابق آمریکا نشان می‌داد که علاوه بر نهادهای اطلاعاتی، این وزارتخانه هم در جریان پرونده امیری بوده و از او اطلاعات اخذ می‌کرده است (هادیان، ۱۳۸۴: ۲۲). در ایمیلی به تاریخ ۵ جولای ۲۰۱۰، «ریچارد مورنینگ استون» نماینده موقت وزارت خارجه آمریکا در امور انرژی اوراسیا بدون نام بردن از امیری، می‌گوید که وی می‌خواهد برای دیدن خانواده‌اش به ایران بازگردد. او به کلینتون توصیه می‌کند که واشنگتن اجازه این کار را به امیری بدهد. اندکی بعد، یعنی زمانی که این پژوهشگر ایرانی خود را به دفتر حافظ منافع معرفی کرد، «جیک سالیوان» دستیار وقت وزیر خارجه در ایمیلی به

کلیتون دلیل این کار امیری را ناخرسندی از طولانی شدن روند خروج او از آمریکا اعلام می‌کند. وی در نهایت، ۲۲ تیر ۱۳۸۹ به دفتر حافظ منافع ایران در آمریکا مراجعت کرد و دو روز بعد به ایران بازگشت. شهرام امیری پس از ورود به ایران دستگیر و سرانجام در تاریخ ۱۳ مرداد سال ۱۳۹۵ به جرم جاسوسی و فروش اطلاعات هسته‌ای ایران به سازمان سیا اعدام می‌شود. به طور قطع سازمان سیا یک کارخانه جاسوس‌سازی در جهان است که از ظرفیت‌های مختلف انسان‌ها در جهت منافع خودش بیشترین بهره‌ها را می‌برد که لازم است، شناخت افراد و اقشار مختلف جامعه از این سازمان و دسیسه‌هایش گسترش یابد. در این بخش به صورت کلی بیان شد که سازمان سیا در جهت مقابله با جمهوری اسلامی ایران به نقطه‌ی حساسی که اهمیتی ویژه‌ای برای این کشور داراست توجه می‌کند و آن مساله علمی کشور است. سیا می‌داند که چنانچه ایران (با توجه به تجربه و جهان‌بینی خاصش) در رتبه‌های علمی و تراز جهانی بتواند حرفی برای گفتن داشته باشد به تدریج حریفی غیرقابل مهار برای ایالات متحده و تبدیل به ابرقدرتی در منطقه جنوب غرب آسیا می‌شود، بنابراین با دسیسه‌های گوناگون که در این جا تنها برای نمونه چند مورد از آن بیان شد به ثبات زدایی علمی که بارزترین آن علم هسته‌ای است دست می‌زند و تلاش دارد که فرآیند محدودسازی پیشرفت علمی را در ایران اجرا کند (رینولد، ۲۰۱۴).

۲,۳. نقش سازمان‌های اطلاعاتی انگلیسی در مذاکرات هسته‌ای

الف) ارتباط با آژانس انرژی هسته‌ای و جاسوسی در سیستم هسته‌ای

جان ساورز اذعان داشت که «ما سعی می‌کنیم تصویر روشنی به سیاستمداران و مذاکره‌کنندگانمان در مورد برنامه هسته‌ای ایران و آنچه که در آن کشور می‌گذرد، ارائه دهیم». وی دلیل بازگشت ایران به پای میز مذاکرات را اثر تحریم‌ها دانست و نقش «ام. آی ۶» در نظارت بر اجرای این تحریم‌ها و جلوگیری از دور زدن تحریم‌ها توسط ایران را بسیار مهم دانست (مولایی، ۱۳۸۰: ۱۸). وی سازمان‌های اطلاعاتی (جاسوسی) و به‌ویژه «ام. آی ۶» را دارای متخصصان زیادی در مسائل ایران دانست و اذعان داشت که این

تخصص‌ها در دسترس دولت‌مردان است تا بهتر بتوانند آنچه را که در عرصه پیچیده سیاست ایران و از جمله در روابط میان رهبری، رئیس‌جمهوری، سپاه پاسداران و دیگر نهادها روی می‌دهد، درک کنند (میرعباسی، ۱۳۹۰: ۱۱).

در پاییز ۹۲، سربازان گمنام امام‌زمان (عج)، یک جاسوس «ام‌آی ۶» مسلط بر زبان انگلیسی که بیش از ۵۰ سال داشته را در کرمان شناسایی و دستگیر می‌کنند. این فرد تحصیل‌کرده در قالب فعالیت‌های تجاری، عمل جاسوسی را انجام می‌داده است. متهم مذکور در ۱۱ نوبت در داخل و خارج از کشور به‌صورت حضوری با افسران اطلاعاتی کشور انگلیس ارتباط برقرار کرده و در هر ملاقات نیز اطلاعات مورد نظر سرویس جاسوسی مذکور را تحویل داده و البته یک‌سری راه‌کار را علیه منافع جمهوری اسلامی ایران از سرویس اطلاعاتی انگلیس اخذ کرده است. جاسوس دستگیر شده با ۴ افسر اطلاعاتی انگلیس در ارتباط بوده و با هدایت و آموزش‌های این افسران اطلاعاتی، اطلاعات خواسته شده و مورد نظر آن‌ها را جمع‌آوری و سپس به کشور مبدا جاسوسی منتقل می‌کرده است (واعظی، ۱۳۸۹: ۲۱).

ب) خرابکاری در تاسیسات هسته‌ای

در سطح بین‌المللی، نخستین بار اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ایمنی هسته‌ای را در مقررات خود موردتوجه قرارداد. آژانس بر اساس صلاحیت و مسئولیت‌های پیش‌بینی‌شده در اساسنامه، استانداردها و مقررات متعددی را در زمینه ایمنی تاسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای تدوین و تصویب و رعایت آن‌ها را به دولت‌های عضو توصیه کرده است. علی‌رغم ماهیت توصیه‌ای مقررات آژانس در زمینه ایمنی فعالیت‌ها و تاسیسات هسته‌ای، بسیاری از دولت‌های عضو داوطلبانه و اختیاری، آن مقررات را در مورد تاسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای تحت حاکمیت خود به اجرا گذاشته‌اند. حادثه ۱۹۸۶ نیروگاه چرنوبیل موجب گردید ایمنی تاسیسات هسته‌ای بیش‌ازپیش موردتوجه جامعه بین‌المللی قرار گیرد. در پی این حادثه، جامعه بین‌المللی تصمیم گرفت که اسناد بین‌المللی الزام‌آوری را در زمینه ایمنی تاسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای تدوین و به اجرا درآورد. در

این میان کنوانسیون‌های اعلام فوری حوادث هسته‌ای، کمک‌رسانی به هنگام حوادث هسته‌ای و فوریت‌های رادیولوژیکی (هر دو مصوب ۱۹۸۶)، ایمنی هسته‌ای (۱۹۹۴) و ایمنی مدیریت سوخت شده و پسمان رادیواکتیو (۱۹۹۷) کنوانسیون وین در خصوص مسئولیت مدنی در قبال خسارت هسته‌ای، کنوانسیون جبران تکمیلی خسارت هسته‌ای، از جمله اسناد بین‌المللی الزام‌آوری بودند که ظرف مدت زمانی در این خصوص تدوین و به اجرا گذاشته شد (بخشی، ۱۳۹۵: ۴۱). شبکه «سی. بی. اس» آمریکا هم با اذعان به عملیات خرابکارانه دستگاه‌های اطلاعاتی غرب با همکاری رژیم صهیونیستی در داخل ایران گفته بود: «مطالعه پنجاه سال عملیات ترور از سوی موساد و مصاحبه با ماموران سابق و فعلی و عواملی که در کشورهای دوست رژیم صهیونیستی با این ماموران همکاری می‌کنند، ثابت می‌کند که آدم‌کش‌های داخل ایران رژیم صهیونیستی هستند و با همکاری دستگاه‌های اطلاعاتی غرب این ترورها را انجام می‌دهند.»

۲.۴. نقش سازمان‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در مذاکرات هسته‌ای

ترور دانشمندان هسته‌ای

تعارض و تقابل میان دولت ایران با آمریکا و رژیم صهیونیستی با وقوع انقلاب اسلامی ایران و همگام با موضع‌گیری‌های آشکار رهبران جمهوری اسلامی نسبت به فلسفه وجودی آن رژیم و اشغال سرزمین فلسطین، آغاز شد. با گذشت زمان، تعارضات در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی به سبب اختلافات هویتی، ایدئولوژیکی، تاریخی، مناقشات تسلیحاتی و سازمانی، عمیق‌تر گردید. در نگاه رهبران سیاسی نظامی صهیونیست، تقویت توان موشکی هسته‌ای و نفوذ منطقه‌ای ایران، بزرگترین خطر برای امنیت سرزمین‌های اشغالی قلمداد می‌شد. از همین رو، تعارضات تئوریک به تدریج در عرصه عمل نیز خود را نشان داد. در این میان، هجوم ویروس‌ها و بدافزارهای رایانه‌ای به تاسیسات هسته‌ای، تهدید مداوم مقامات رژیم صهیونیستی به انجام «حمله پیشگیرانه» به نیروگاه‌های اتمی و به‌ویژه ترور دانشمندان هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران، از جمله رویدادهای

چالش برانگیز دو کشور ایران و رژیم صهیونیستی در سال‌های اخیر بوده‌اند. به گونه‌ای که از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ شمسی، چهار دانشمند هسته‌ای کشور (شهیدان مسعود علی محمدی (۲۲ دی ۱۳۸۸)، مجید شهریاری (۸ آذر ۱۳۸۹)، داریوش رضایی نژاد (۱ مرداد ۱۳۹۰) و مصطفی احمدی روشن (۲۱ دی ۱۳۹۰)) ترور شدند. در تاریخ ۷ آذرماه سال ۱۳۹۶ نیز، «محسن فخری زاده» دانشمند هسته‌ای دیگر ایران ترور شد و به شهادت رسید. نوع ترور، اعتراف عاملان دستگیر شده و گزاره‌های مقامات رژیم صهیونیستی، توجه افکار جهانی را به سمت عاملیت این رژیم جلب نموده است. به‌عنوان مثال، به‌دنبال این ترورها، موشه یعلون، وزیر دفاع رژیم اشغالگر قدس، در ماه آگوست سال ۲۰۱۵ میلادی صراحتاً اظهار داشت که ما به هر روشی عمل خواهیم کرد و حاضر به تحمل یک ایران مسلح به هسته‌ای نیستیم. ما ترجیح می‌دهیم این کار با تحریم انجام شود اما سرانجام، رژیم، باید بتواند از خود دفاع کند (بردلی، ۲۰۰۵). این اظهار عمق مخالفت و راهبرد خصمانه این رژیم با پیشرفت هسته‌ای ایران را آشکار ساخت. این غیریت‌سازی‌ها از طرف رژیم صهیونیستی به حدی بود که حتی برخی از مقامات رسمی آمریکایی به‌منظور رفع اتهامات احتمالی، ضمن تبرئه کردن خود، اعتراف کردند که سازمان منافقین، با کمک رژیم اشغالگر قدس برخی از این ترورها را انجام داده است. این در حالی است که چندین منبع معتبر اروپایی، به ارتباط مستقیم موساد در این ترورها اشاره نموده‌اند. به‌عنوان مثال، روزنامه «ایندیپندنت» در گزارشی با عنوان «بی‌رحم‌ترین ترورکنندگان جهان»، سرویس اطلاعاتی موساد را «ابزار کشتار رژیم اشغالگر قدس» معرفی نموده و با برشمردن ترورهای صورت گرفته، تصریح نموده که در تمامی این ترورها حضور سرویس‌های اطلاعاتی رژیم اشغالگر قدس دیده می‌شود (چوکری، ۲۰۰۰: ۶۱). مجله اشپیگل نیز به استناد گزارش‌های مقامات اطلاعاتی رژیم اشغالگر قدس، ترور «داریوش رضایی نژاد» را نخستین کنش جدی «تامیر پارادو»، یازدهمین رئیس موساد، قلمداد نمود (کوررا، ۲۰۱۹).

۱- Choucri

۲- Corera

در میان ترورهای مطرح شده، ترور شهید محسن فخری زاده از این جهت اهمیت پیدا می‌کند که نام او اولین بار در جریان مذاکرات هسته‌ای و به وسیله گزارش‌های آژانس نشر یافته «نتانیاهاو»، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی نیز در جریان یک نشست خبری با تاکید بر نام وی اعلام کرد که این فرد یکی از موثرترین افراد ایران در پرونده هسته‌ای است (رستمی، ۱۳۹۱: ۴۴). پس از عملیات ترور، بسیاری از رسانه‌ها و تحلیلگران، به محوریت آن رژیم در ترور دانشمندان هسته‌ای ایران اعتراف کردند. به‌عنوان مثال، «یوسی ملمن»، تحلیلگر ارشد نظامی - امنیتی روزنامه «هاآرتص»، ضمن معرفی رژیم صهیونیستی به‌عنوان عامل اصلی ترور فخری زاده صراحتاً اعلام نمود که این رژیم پیشتر نیز اقدام به ترور وی نموده اما ناکام مانده بود (اله‌داری، ۲۰۱۸) «علاوه بر این، طی گذشت یک دهه از دستگیری عاملان ترور و اعتراف آن‌ها، واکنش عملی مقامات رژیم اشغالگر قدس در حوزه نظامی و نظری، همانند گذشته، آن رژیم را متهم پرونده ترور این دانشمند هسته‌ای ایران نیز می‌کند (زارعی و واحدی، ۱۳۸۶: ۱۱).

بر اساس مفاد چند معاهده بین‌المللی درباره تروریسم، ترور به هر شکلی، غیرقانونی و موجب پیگرد است. یکی از مهم‌ترین موارد در این رابطه «کنوانسیون بین‌المللی مقابله با بمب‌گذاری تروریستی» است که در حال حاضر ۱۶۴ کشور آن را امضا کرده‌اند. در تبصره ۵ ماده یک این معاهده آمده است که مکان‌های عمومی به ساختمان‌ها، خیابان‌ها و همه محل‌هایی اطلاق می‌شود که برای عموم مردم قابل دسترسی است. برخی معاهده‌های ضد تروریسم اطلاق عملیات تروریستی را نیازمند به ضربه زدن به یک جمعیت یا مجبور کردن دولت یا یک نهاد بین‌المللی به انجام عملی خاص می‌دانند. بر اساس بند ۲ این کنوانسیون هرکس به هر طریق اقدام به وارد کردن، جایگذاری و منفجر کردن مواد منفجره در یک محل عمومی، ساختمان دولتی و ایستگاه‌های سیستم حمل‌ونقل عمومی کند که منجر به تخریب، زخمی شدن یا مرگ کسی شود مرتکب عملی تروریستی شده است. با این تعریف، مشخص است که ترور دانشمندان ایرانی عملیات تروریستی به حساب می‌آید. در

عملیات ترور دانشمندان هسته‌ای ایران از مواد منفجره منجر به کشتن افراد در مکان‌های عمومی، استفاده شده است. صرفاً بر اساس این کنوانسیون کاملاً مشخص است که ترورهای پیشین دانشمندان ایرانی و نیز ترور اخیر محسن فخری زاده دانشمند مطرح هسته‌ای ایران، عملیاتی کاملاً تروریستی به حساب می‌آید. چنانچه در تمامی عملیات‌های ترور دانشمندان هسته‌ای ایران از «مواد منفجره» که به «کشتن» افراد منجر شده در «مکان‌های عمومی» استفاده شده است (هادیان، ۱۳۸۴: ۲۲). ترور دانشمندان هسته‌ای ایران با توجه به سخنان ناظران معتبر بین‌المللی، سابقه ۵۰ ساله رژیم صهیونیستی در ترور به این سبک، و وحشت انگلیس، آمریکا و رژیم صهیونیستی از «ایران هسته‌ای»، با برنامه‌ریزی «ام. آی ۶» و عملی ساختن طرح توسط عوامل موساد ممکن شد. «بروس ریادل» مأمور اسبق دارای ۳۰ سال تجربه اطلاعاتی «سیا»، معتقد است که ترور دانشمندان ایرانی با توجه به سابقه رژیم صهیونیستی در این سبک ترور و وحشت روزافزون از ایران، به دست عوامل موساد انجام شده است.

افشای گزارش «سیا» توسط ویکی لیکس و اظهارات «یوسی ملمن»؛ نشانگر نقش پررنگ «ام. آی ۶» در این عملیات‌ها بوده است. در این گزارش، ترور مجید شهریاری، فریدون عباسی دوانی و انتصاب «تامیر پارادو» به سمت ریاست موساد، سه عمل کلیدی در راستای نیل به هدف متوقف کردن فعالیت‌های هسته‌ای ایران دانسته شده است.

تعارض و تقابل میان دولت ایران و آمریکا و رژیم صهیونیستی با وقوع انقلاب اسلامی ایران هنگام با موضع‌گیری‌های آشکار رهبران جمهوری اسلامی نسبت به فلسفه وجودی رژیم صهیونیستی و اشغال فلسطین آغاز شد. با گذشت زمان تعارضات در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی به سبب اختلافات هویتی، ایدئولوژیکی، تاریخی مناقشات تسلیحاتی و خصوصاً برنامه هسته‌ای ایران، عمیق‌تر گردید. در نگاه رهبران سیاسی نظامی آمریکا، انگلیس و رژیم اشغالگر قدس تقویت توان موشکی و هسته‌ای و نفوذ منطقه‌ای ایران بزرگترین خطر برای امنیت سرزمین‌های اشغال شده قلمداد می‌شد. از همین رو، تعارضات

۳. روش تحقیق

نظریه پایه این مقاله رئالیسم تهاجمی و از نظر هدف کاربردی و توسعه‌ای است. از آنجا که یافته‌های تحقیق برای اتخاذ تصمیمات لازم برای مقابله با کارشکنی سازمان‌های اطلاعاتی به کمک حل مسائل و مشکلات مبادی ذی‌صلاح می‌آید، تحقیق کاربردی و به-دلیل اینکه موجب توسعه دانش مبتنی بر تجارب موضوع هسته‌ای در دانش روابط بین‌الملل می‌گردد تحقیق از نوع توسعه است.

این مقاله به روش کیفی انجام شده و تلاش محقق بر این است که با استفاده از روش استقرایی به جمع داده‌های مورد نیاز برسد و سپس براساس این داده‌های به تحلیل مساله بپردازد. از نظر روش، توصیفی تحلیلی مبتنی بر داده‌های اسنادی و کتابخانه‌ای است. روش جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در این پژوهش کتابخانه‌ای با استفاده از مقالات اینترنتی و اسناد منتشر شده نهادهای مختلف می‌باشد. تحلیل اطلاعات با روش استنتاجی انجام شده است. در این مقاله تلاش می‌شود داده‌های مربوط به عملکرد نهادهای اطلاعاتی نظام سلطه در قبال برنامه هسته ایران جمع‌آوری و سپس بر این اساس به توصیف و تحلیل آنها بر اساس مفهوم امنیتی‌سازی پرداخته می‌شود.

۴. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

در پاسخ به این سوال که نقش نهادهای اطلاعاتی رژیم صهیونیستی، آمریکا و انگلیسی نسبت به فعالیت‌های ایران (به‌خصوص فعالیت‌های هسته‌ای) چیست؟ در پاسخ به این پرسش باید گفت که نهادهای اطلاعاتی غربی تمام تلاش خود را در راستای امنیتی‌سازی برنامه هسته‌ای ایران انجام دادند. می‌توان سه جنبه مختلف نقش نهادهای اطلاعاتی رژیم صهیونیستی، آمریکایی و انگلیسی اشاره نمود که در ادامه به این موضوع پرداخته خواهد شد.

در عملیات مرلین - که از جمله عملیات‌های فریب از جانب سیستم‌های اطلاعاتی آمریکا به شمار می‌رفت - ماموران سازمان سیا با دولت ایران ارتباط برقرار و نقشه‌های

جعلی ساخت سلاح هسته‌ای به ایران ارائه می‌کردند که منجر به انفجار در تأسیسات هسته‌ای ایران شود. این عملیات ناکام ماند. عملیات دیگر از طرح‌های سیا برای انحصاری کردن صنعت هسته‌ای برای خود، جذب دانشمندان هسته‌ای کشورهای صاحب علم به سوی آمریکا بود که پس از فروپاشی شوروی شروع شد و در سال ۱۹۹۲ آمریکا و روسیه طرحی برای جلوگیری از گسترش سلاح هسته‌ای اجرا کردند که طی آن به مدیریت دانشمند هسته‌ای شوروی سابق و پراکنده نشدن آنان در کشورهای مختلف از جمله کشورهای جهان سوم پرداختند این طرح به نام نانلوگار مشهور است. مکرراً مشاهده شده که افرادی را که اندک زمینه‌ای برای جذب دارند از سوی سازمان سیا جهت استخدام و به-کارگیری به‌عنوان منبع یا جاسوس در بهره‌گیری مقاصدش استفاده می‌کند و افراد گوناگونی را برای این طرح مورد امتحان قرار می‌دهد و به‌عبارتی سازمان کارخانه تولید سری جاسوس در جهان به راه انداخته و سیا آماده‌ی پذیرش افرادی است که زمینه‌ای حتی ناچیز برای این کار در آن‌ها احساس می‌شود. جدول شماره ۲ گویای جمع‌بندی نقش سرویس اطلاعاتی آمریکا در خصوص فعالیت هسته‌ای ایران است.

جدول ش ۳) نقش سرویس اطلاعاتی آمریکا در خصوص فعالیت هسته‌ای ایران، (ترسیم از نگارندگان)

نقش سرویس اطلاعاتی آمریکا در خصوص فعالیت هسته‌ای ایران		
۱	نقش شناختی	تولید جاسوس هسته‌ای، تولید جاسوس خبرنگار، نفوذ در افراد دولتی، نفوذ در افراد هسته‌ای
۲	نقش نظارتی	رصد کردن فعالیت‌های هسته‌ای، تجزیه و تحلیل فعالیت‌های هسته‌ای و نظارت بر فعالیت‌های ایران در آژانس هسته‌ای
۳	نقش اجرایی	عملیات مرلین، جذب دانشمند هسته‌ای، ترور دانشمندان و تولید بد افزار و نرم افزار

به گزارش روزنامه دیلی تلگراف، «جان ساورز» رییس «ام. آی ۶» اخیراً در اظهاراتی پرده از نقش این سازمان برای انجام عملیات متعدد جهت ایجاد خلل در فعالیت‌های هسته‌ای ایران و تلاش برای جاسوسی و ایجاد انحراف در مسیر مذاکرات هسته‌ای ایران پرده برداشت. از همان ابتدای پیدایش فناوری هسته‌ای، استقرار و تأمین ایمنی در تأسیسات

و فعالیت‌های هسته‌ای از جمله مشغولی‌های اصلی دانشمندان و مدیران در عرصه ملی و بین‌المللی بوده است. در سطح ملی، دولت‌های دارنده فعالیت و صنعت هسته‌ای، با وضع قوانین و ایجاد سازوکارهای اجرایی مناسب به ایمن‌سازی تأسیسات هسته‌ای تحت صلاحیت اقدام کردند. جدول شماره ۲ جمع‌بندی نقش سرویس اطلاعاتی انگلیس در خصوص فعالیت هسته ایران است.

جدول ش ۴) نقش سرویس اطلاعاتی انگلیس «ام آی ۶» در خصوص فعالیت هسته ایران، (ترسیم از نگارندگان)

نقش سرویس اطلاعاتی انگلیس «ام آی ۶» در خصوص فعالیت هسته ایران		
۱	نقش شناختی	جاسوسی و کسب اطلاعات
۲	نقش نظارتی	ارتباط با آژانس انرژی هسته‌ای
		نظارت و پیگیری فعالیت‌های هسته‌ای
۳	نقش اجرایی	خرابکاری در تأسیسات هسته‌ای و ایجاد خسارت در سیستم هسته‌ای

جدول ۵ جمع‌بندی نقش سرویس اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در خصوص فعالیت هسته ایران است.

جدول ش ۵) نقش سرویس اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در خصوص فعالیت هسته ایران (ترسیم از نگارندگان)

نقش سرویس اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در خصوص فعالیت هسته‌ای ایران		
۱	نقش شناختی	استفاده از جاسوس‌های هسته‌ای
۲	نقش نظارتی	رصد فعالیت‌های هسته‌ای و تجزیه و تحلیل فعالیت‌های هسته‌ای
۳	نقش اجرایی	ترور دانشمندان هسته‌ای و تولید بدافزار و نرم‌افزار

۵. نتیجه‌گیری

یکی از مهمترین نهادهای کارشکنی در مسائل هسته‌ای ایران سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا، انگلیس و رژیم صهیونیستی می‌باشد. در همین راستا هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی نهادهای اطلاعاتی غرب و مساله هسته‌ای ایران با تکیه بر ترور دانشمندان هسته‌ای تا اختلال در نیروگاه‌های هسته‌ای است.

نتایج نشان می‌دهد که سیستم‌ها و نهادهای اطلاعاتی غرب در راستای خارج کردن

مساله هسته‌ای ایران از یک موضوع فنی و تخصصی به مساله سیاسی و درنهایت به یک تهدید امنیتی از سه جنبه کارکرد نظارتی، شناختی و اجرایی استفاده می‌کنند. در این بین کشورهای مختلف راهبردهای متفاوتی را برای آسیب رساندن به فعالیت‌های هسته‌ای در نظر می‌گیرند. راهبردهای شناختی سیستم‌های اطلاعاتی آمریکا بیشتر به موضوع جاسوسی و نفوذ در مراکز هسته‌ای معطوف شده این در حالی است که انگلستان کسب اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی رژیم اشغالگر قدس سرقت اطلاعات را به‌عنوان راهبرد اصلی خود در نظر دارند. از جنبه نظارتی تقریباً سیستم‌های اطلاعاتی هر سه کشور تلاش داند تا با فشار به آژانس انرژی هسته‌ای فعالیت‌های هسته‌ای ایران را رصد کنند. از جنبه اجرا راهبرد اصلی سیستم‌های اطلاعاتی آمریکا به جذب دانشمندان هسته‌ای و عملیات فریب معطوف است درحالی‌که کشور انگلستان در تلاش است تا در تاسیسات هسته‌ای خرابکاری کند، اما رژیم اشغالگر قدس در زمینه با رویکردی کاملاً تروریستی در تلاش است تا با ترور دانشمندان هسته‌ای در فعالیت‌های هسته‌ای اخلال ایجاد کند. با همه این اقدامات؛ به استناد شواهد و قرائن موجود و اذعان نهادهای اطلاعاتی نظام سلطه؛ جمهوری اسلامی صاحب دانش هسته‌ای شده است و اقدامات خرابکارانه بازیگران غربی خللی در روند کلی پیشرفت هسته ایران ایجاد نکرده بلکه عزم ایران را برای طی کردن این مسیر جزم کرده است.

پیشنهاد

بر اساس یافته‌های این مقاله که برپایه کارکردهای سیستم‌های اطلاعاتی غرب به‌دست آمد، نهادهای اطلاعاتی آمریکا، انگلستان و رژیم صهیونیستی همواره نشان دادند که با کارشکنی‌هایی از قبیل عملیات فریب، جذب دانشمندان هسته‌ای و خرابکاری و... در تلاش هستند که دستیابی ایران به انرژی هسته‌ای را با مشکل روبرو کنند. شاید به نوعی مبارزات فعلی در جلوگیری از خرابکاری‌ها کارساز نبوده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

• مستندسازی اقدامات کشورهای مثل آمریکا و انگلیس و ارجاع به مجامع حقوقی و

- شکایت بابت آسیب وارد کردن به تاسیسات زیرساختی انرژی کشورها و درخواست غرامت، مدنظر قرار گیرد.
- آموزش پرسنل مربوطه، شیوه‌ها و روش‌های آسیب‌رسانی سازمان‌های مختلف اطلاعاتی بیشتر مدنظر قرار گیرد.
 - با رصد تماس‌ها و ارتباطات افرادی که به‌صورت مستقیم به اطلاعات مهم هسته‌ای دسترسی دارند، از جذب و فریب دانشمندان جلوگیری شود.
 - با هدف جلوگیری از اقدامات تروریستی و خرابکاری در داخل کشور، اقدامات پیش‌دستانه و تهاجمی مدنظر قرار گیرد.

فهرست منابع و مآخذ

الف. منابع فارسی

- ابراهیمی، نبی‌اله (۱۳۸۶). *تاملی بر میانی و فرهنگ مکتب کپنهاک، فصلنامه سیاست خارجی*، سال ۲۱، شماره ۲، ۴۵۸-۴۳۹.
- افتخاری، اصغر و قدرت آبادی، علیرضا. (۱۳۹۵). *نقش سازمان‌های اطلاعاتی در تأمین امنیت نرم*، فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی امنیتی دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)، سال پنجم، شماره ۱۷.
- انعامی علمداری، سهراب (۱۳۹۶). *دگرذیسی در ساختار نظام بین‌الملل و تحلیل مناقشات خاورمیانه*، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، تابستان، سال سیزدهم، شماره ۳۹.
- بخشی، احمد. (۱۳۹۵). *پایان دموکراسی: بررسی بنیان‌های نظری و فکری سیاست و حکومت در دوران قذافی*، ماهنامه علوم انسانی مهرنامه ۱۵.
- بوزان، باری و ویور، الی. (۱۳۸۸). *مناطق و قدرت‌ها*، ترجمه، رحمن قهرمانپور، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.
- بوزان، باری؛ ویور، الی و دووید، پاپ (۱۳۸۶). *چهارچوبی تازه برای تحلیل امنیت*، ترجمه علیرضا طیب، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- شیهان، مایکل. (۱۳۸۸). *امنیت بین‌الملل*، ترجمه، جلال دهقانی فیروزآبادی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.

- عبدالله‌خانی، علی. (۱۳۸۳). *نظریه‌های امنیت؛ مقدمه‌ای بر طرح‌ریزی دکترین امنیت ملی (۱)*، چلد اول، چاپ نخست، تهران: ابرار معاصر تهران.
- مشیرزاده، حمیرا. (۱۳۸۴). *تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل*، تهران: سمت.
- هاتر، شیرین. (۱۳۹۲). *سیاست خارجی ایران در دوران بعد از فروپاشی شوروی*. ترجمه مهدی ذوالفقاری، تهران: نشر میزان.
- جعفری نژاد، مسعود و مدآبادی، فیدافه. (۱۳۹۳). *تاثیر برنامه هسته‌ای ایران بر نظام امنیت منطقه‌ای خلیج فارس با تأکید بر نظریه رئالیسم تهاجمی*. فصلنامه علمی تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۶(۲۰)، ۲۰۷-۲۲۷.
- حاجی هاشم، مهدی. (۱۳۹۵). *نقش و تاثیر جامعه اطلاعاتی ایالات متحده بر سیاست خارجی آمریکا پس از یازدهم سپتامبر*، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- درج، حمید؛ آقایی، سید داود. (۱۳۹۶). *جایگاه راهبردی یمن در سیاست خارجی و امنیتی ترامپ*، فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل، سال دهم، شماره ۴۰، ۶۸ - ۳۹.
- دهشیار، حسین. (۱۳۸۴). *ماهیت بین‌المللی خاورمیانه بزرگتر*، نامه، دی‌ماه، شماره ۴۵
- رحیمی، بهمن؛ ایزدی، فؤاد؛ سام دلیری، کاظم؛ ثناقریبانی، جلال؛ رضایی بجمستانی، محمدرضا و موسوی‌امیرآباد، عاطفه. (۱۴۰۱). *طرح راهبردی مقابله با نفوذ امنیتی - اطلاعاتی آمریکا در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر آراء و اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)*. امنیت ملی، ۱۲(۴۳)، ۳۳-۶۶.
- رستمی، فرزاد (۱۳۹۱)، *نقش و جایگاه انرژی در سیاست خارجی آمریکا، نگاهی آینده‌پژوهانه*، فصلنامه مطالعات آمریکا، پیش شماره ۷ و ۸.
- زارعی، علی اصغر و واحدی، مرتضی. (۱۳۸۶). *جهانی‌شدن و سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه*، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال هشتم، شماره ۲۷، بهار.
- کریمی فرد، حسین. (۱۳۹۷). *سیاست خارجی ترامپ و واقعیت‌های نظام بین‌الملل*، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، دوره ۸، شماره ۲۸، پاییز.
- موسویان، حسین و زمانی نیا، امیرحسین. (۱۳۸۷). *خاورمیانه به عنوان منطقه‌ای عاری از سلاح‌های گستر جمعیتی: چشم‌اندازی جدید*، فصلنامه راهبرد، سال ۱۶، شماره ۴۸، ۲۱۵ - ۲۲۴.
- مولایی، عبدالله (۱۳۸۰)، *دورنمای مناسبات اروپا و آمریکا در جهان پس از ۱۱ سپتامبر*، فصلنامه سیاست خارجی، سال پانزدهم، ش ۴.
- میرعباسی، سید باقر. (۱۳۹۰). *حقوق بشر دوستانه و مساله مقابله با تروریسم بین‌المللی*، مجموعه مقالات ارائه شده در کنفرانس بین‌المللی ائتلاف جهانی علیه تروریسم، برای صلح عادلانه، چاپ

- اول، تهران، نشر مجمع جهان صلح اسلامی.
- میرمحمدی، مهدی. (۱۳۹۰). سازمان‌های اطلاعاتی و سیاست خارجی: چارچوبی برای تحلیل، فصلنامه مطالعات راهبردی، ۱۴(۵۳)، ۱۹۱-۲۲۷.
 - واعظی، محمود (۱۳۸۹). نقش قدرت‌های بزرگ در منطقه خلیج فارس و چالش‌های هم‌مونی آمریکا، فصلنامه بین‌المللی روابط خارجی، سال ۲، شماره ۶.
- هادیان، حمید. (۱۳۸۴). سیاست‌گذاری خارجی و دفاعی آمریکا پس از ۱۱ سپتامبر، دانشنامه حقوق و سیاست، سال اول، شماره ۳.

ب. منابع انگلیسی

- Alhadari Naif (2018), "How the Western media distorts the Middle East", <http://www.arabnews.com/node>.
- Bradley L. Bowman (winter2005-6) "Realism and Idealism: US Policy toward Saudi Arabia, from the cold war to today, Parameters", page92 available at: <http://www.goatgaurd.com/dahr.php?>
- Choucri, N. (2000). Introduction: CyberPolitics in International Relations, International Political Science Review 21(3)
- Corera, G. (2019). Scarborough's Cuban missile crisis role revealed. Retrieved 2019-10-21.
- Green, M. (2018). With us and against us: how America's partners help and hinder the war on terror. Columbia University Press.
- Grous, M. D. (2015). Varieties of international influence and the Middle East. PS: Political Science & Politics, 50(3), 668-671.
- INSSL(2012), "What is Nuclear Security?", <https://www.uml.edu/research/inssl/about-us/nuclear-security.aspx>
- Mabon, S. (2013). Saudi Arabia and Iran: Soft Power Rivalry in the Middle East. London: I.B.Tauris Publisher.
- Mamadkul, J.(2017). "Saudi Arabia-Iran's foreign policy crisis: A case of Execution of Saudi Shia cleric sheikh Nimral-nimr", Rjsh, vol. 4, no. 1, January
- McDonald, J. (2013). The Way of the Knife: The CIA, a Secret Army, and a War at the Ends of the Earth: Dirty Wars: The World Is a Battlefield.

- Mearshiemer J. (2001), *The Tragedy of Great Power Politics* (New York: Norton company).
- Rynhold ,J (2014), “American Grand Strategy and the Arab-Israeli Conflict”t ,Bar-Ilan University ,American Political Science Association Annual Conference ,Washington DC. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2453593
- Van Evera, S. (1992), “The Hard Realities of International Politics”, *Boston Review* , vol. 17, No 6.
- Zakaria, F.(1998), *From Wealth to Power, The Unusual Origins of Americas World Role*, Princeton: L Princeton University Press.